

Elementi kimona kao inspiracija za projektiranje kolekcije ženske odjeće

Fundić, Antonia

Undergraduate thesis / Završni rad

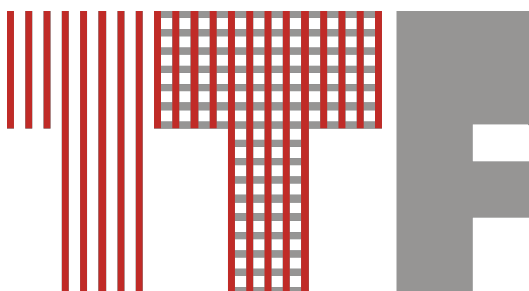
2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:201:984559>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**



Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

ELEMENTI KIMONA KAO INSPIRACIJA ZA PROJEKTIRANJE
KOLEKCIJE ŽENSKE ODJEĆE

ANTONIA FUNDIĆ

Zagreb, rujan 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
Zavod za dizajn tekstil i odjeće

ZAVRŠNI RAD
ELEMENTI KIMONA KAO INSPIRACIJA ZA PROJEKTIRANJE
KOLEKCIJE ŽENSKE ODJEĆE

Doc.dr.sc. IRENA ŠABARIĆ

ANTONIA FUNDIĆ, 9382/TMD

Zagreb, rujan 2017

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA:

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

Modul: Modni dizajn

Broj stranica: 44

Broj slika: 38

Broj literaturnih izvora: 16

Članovi povjerenstva:

1. doc.dr.sc. Renata Hrženjak, predsjednik
2. doc.dr.sc. Irena Šabarić, član
3. doc. Koraljka Kovač Dugandžić , član
4. izv.prof. Andrea Pavetić , zamjenik člana

Datum predaje i obrane rada:

SAŽETAK

Tema ovog završnog rada je kimono. Da bismo bolje shvatili njegovo značenje u japanskoj kulturi i svijetu proučit će se njegova povijest, nastanak i kakav je položaj kimona u modernom Japanu. Također će se dotaknuti jedinstveni odnos gejša i kimona kao i strukture i značenja koja kimono sadrži i odašilje prema promatračima. Na kraju rada nalazi se opis samostalnog rada, skice ženskih haljina inspirirane kimonom te konstrukcija i projekt izrađene haljine.

KLJUČNE RIJEČI: kimono, Japan, projekt, povijest, skice, moda, odjeća

SUMMARY

The theme of this thesis is the kimono. Kimono's history will be examined in order to better understand its meaning in the Japanese culture, in the world and its origins and place in the modern Japan. The unique relationship between the geisha and the kimono as well as the structure and the meaning that the kimono has and transmits towards the observer, will be mentioned. At the end of the thesis is the dscription of the project , the sketches of women's dresses inspired by the kimono, along with the construction and the project of making the dress.

KEY WORDS: kimono, Japan, project, history, sketches, fashion, clothes

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OPĆENITO O KIMONU.....	2
3. POVIJESNI PREGLED.....	3
3.1 Drevni i klasični Japan	3
3.2 Srednjovjekovni Japan	5
3.3 Edo razdoblje (1603.-1868.).....	6
3.3.1 Obi	8
3.4 Rođenje kimona	9
3.4.1 Meiji razdoblje (1868.-1912.)	9
4. KIMONO U SUVREMENOM DOBU.....	11
5. GEJŠA I KIMONO	13
6. STRUKTURA KIMONA	15
6.1 Spol	15
6.2 Život i smrt	17
6.3 Formalnost	18
6.4 Dob.....	20
6.5 Ukus	21
6.6 Sezona	22
7. PROJEKT I IZRADA HALJINE	24
7.1 Opis	24
7.2 Skice	25
7.3 Projekt haljine i varijacije na odabranu haljinu	28
7.4 Temeljni kroj haljine	36
7.5 Modeliranje rukava	38
7.6 Krojni dijelovi.....	39
7.7 Prikaz odabranog modela haljine	41
8. ZAKLJUČAK.....	43
9. LITERATURA	44

1. UVOD

Kimono je tradicionalna japanska narodna nošnja koja se nosi tako da mu je lijeva strana preklopljena preko desne. Doslovni prijevod riječi kimono znači „stvar koja se nosi“. Postoji mnogo vrsta kimona no da bi shvatili što kimono znači potrebno se je vratiti u daleku prošlost kada su Japanci gradili svoj jedinstveni identitet i identitet kimona. Razlog istraživanja ove teme je zainteresiranost za japansku umjetnost, običaje, kulturu i odijevanje. Kroz istraživanje nastale su i skice za kolekciju ženske odjeće koja se nalazi na kraju rada. Cilj rada je bio bolje istražiti povijest i upoznati jezik i simboliku kimona kao i njegovo značenje za japansku kulturu.

2. OPĆENITO O KIMONU

Kimono je u svijetu poznat kao tradicionalna odjeća Japana. No danas nije zastupljeno nošenje kimona kao u prošlosti jer je previše nefunkcionalan za suvremeni svijet. Izrađuje se od mekane svile bogato ukrašene raznim motivima, a u području struka veže se veliki pojas obi koji čvrsto drži kimono. Odjeća je obično indikator klase, ranga i statusa u svakoj kulturi. Ocrtavanje položaja je najvjerojatnije bila najvažnija društvena uloga odjeće u *Edo* razdoblju. Ironično je to da je moderni kimono gotovo u potpunosti izgubio sposobnost izražavanja društvenog položaja zato što se struktura društva u Japanu od tad drastično promijenila.¹

Standardni oblik slova T karakterističan je za kimono koji se izrađuje od jednog komada tkanine sa minimalnim rezanjem. Sve do početka 17. stoljeća kimono se izrađivao od komada tkanine široke oko 40 cm, a rukavi su bili rađeni od tkanine široke 20 cm. Od lijevog do desnog ruba širina kimona je bila 120 cm. Sredinom 17. stoljeća širina tkalačkog stana se smanjila što je rezultiralo i smanjenjem širine tkanina i sužavanjem kimona.²

Oblik i izgled kimona očito potječu od kineske odjeće iz 7. stoljeća. Iako se oblik odjeće promijenio, vidljiva je sličnost kimona sa odjećom koja se tad nosila. Karakteristično za kimono je da su se modne promjene događale u bojama, uzorcima i detaljima, a ne kao na zapadu gdje se moda ističe promjenom ženskih silueta i oblika. Ono što karakterizira svu kimonoliku odjeću su 4 osnovna elementa: pravokutna tkanina standardne širine sa minimalnim rezanjem, otvoreni preklopni prednji dio, ušiveni ovratnik i pravokutni rukavi. Modne promjene odražavale su se na ta 4 osnovna oblika. Kao primjer možemo uzeti promjene na rukavu. Bio je dulji od prstiju, zatim skraćen do zapešća, zatvorenog tipa, onaj koji slobodno visi, skraćeni ili produljeni ali pravokutni oblik tkanine je ostao i nije se mijenjao.¹

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.3-8

²Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion Vol. 6 East Asia, str.355

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.18

3. POVIJESNI PREGLED

3.1 Drevni i klasični Japan

Pojava odjeće koja nalikuje kimonu javlja se u Japanu u 7. Stoljeću i potječe iz Kine. Prije toga su se nosila 2 tipa odjeće koji nemaju nikakve sličnosti sa kimonom. Prvi primjer bio je grubo izrađeni odjevni predmet sličan tunici koji se nosio u *Yayoi* razdoblju (200 g.pr.n.e.-250 g.n.e.) i drugi koji se sastoji od naborane suknje, skrojenih hlača i jakne pritegnute sa strane; drugi oblik potječe sa kineskih sjevernih ravnicu te taj oblik nosi aristokracija. Rani naseljenici japanskih otoka nosili su jednostavne tunike, a položaj u društvu iskazivao se tetovažama i tijelom oslikano bojom. Oba spola su nosila naušnice i ogrlice i bojala lice što je vidljivo na *haniwa* posudicama. U 7. Stoljeću Kineske dinastije šire svoj sistem vladavine po čitavom dalekom istoku i time naravno šire i svoj način odijevanja koji su Japanski gospodari prihvatili. Muška i ženska odjeća se ne razlikuje mnogo. Muškarci nose jakne *ju* sa suženim rukavima, suknju *chun* i hlače *ku* (jap. *hakama*), a žene jaknu *ju*, suknju *chun* i još jednu suknju *shang* (jap. *mo*) (Slika 1). Seljaci i dalje nose odjeću nalik tunikama. U sljedećih 100 godina *mo* izlazi iz upotrebe i žene također počinju nositi *hakama* hlače te ih nastavljaju nositi u nadolazećih 500 godina.¹



Slika 1. Muška i ženska odjeća u 7.st.

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.18-26.

Nara period (710.-784.) je period kad se počinje nazirati predak kimona. Japanci sastavljaju *Yoro* kodeks odijevanja prema uzoru na svoje susjede Kineze. Prema tom kodeksu sva odjeća se preklapa po principu lijeva strana preko desne što je ostalo prisutno sve do danas. Muškarci i dalje nastavljaju nositi odjeću okruglog vratnog izreza i uskih rukava. Žene prisvajaju preklopni način odijevanja te hakama hlače počinju nositi preko, a ne ispod preklopne odjeće. *Agekubi* je muški način odijevanja sa okruglim izrezom. I danas je prisutan u nekim primjerima ceremonijalne odjeće. *Tarikubi* je ženski, preklopni, način odijevanja.

Za vrijeme trajanja *Heian* razdoblja (794.-1185.) točnije u 10. stoljeću Japan zatvara svoja vrata kineskom utjecaju koji, unatoč tome, ostaje prisutan u muškom odijevanju, a žene počinju razvijati pravu kreativnost karakterističnu za to razdoblje. Njihova odjeća se počinje uvelike mijenjati. Žene nose slojevitou kimonoliku *tarikubi* odjeću. Ispod svih slojeva se i dalje naziru hakama hlače, a preko svega na leđima se nalazi ceremonijalna mo suknja koja sad izgleda kao pregača. Javljaju se prve razlike u odijevanju između mladih djevojaka i udanih žena iskazana u boji hakama. Formalni događaju zahtijevaju mo suknju. Ovisno o položaju bilo je dopušteno nositi određene boje i uzorke koji su pučanima bili zabranjeni, te se javlja razlika između odjeće za javnost i one kućne. Dvorske dame nose *juni hitoe* (Slika 2). To je preklopna odjeća sa 12 ili više slojeva ispod koje se nalaze hakama hlače. Kasnije žene pojednostavljaju svoju odjeću i odbacuju silne slojeve. Ono što se smatra početkom razvoja kimona je *kosode* (maleni rukav) koji je u ovom razdoblju bio prvi sloj odjeće koji ide direktno na kožu. Pučani su stalno nosili *kosode* kao standardnu odjeću. U početku je bio običan bijeli no kasnije se ukrašava raznim uzorcima i dolazi u više boja.¹



Slika 2. Junihitoe- odjeća od 12 slojeva iz Heian razdoblja

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.28-33

3.2 Srednjovjekovni Japan

Kamakura razdoblje (1185.-1333.) je ratno razdoblje u kojem dominiraju provincijalni heroji i junaci. Muškarci prihvaćaju preklopni način odijevanja. Ratnici nose *hitatare* koji se sastoji od preklopnog gornjeg dijela i kratkih hlača, a u ratovima još nose oklop preko hitatare. Luksuzni način odijevanja iz Heian razdoblja aktualan je tek za vrijeme ceremonija no kasnije u potpunosti nestaje. U *Muromachi* razdoblju (1392.-1573.) hitatare se ukrašava raznim i većim uzorcima zvanim *daimon* i polako postaje muška ceremonijalna odjeća. Iz ženskog odijevanja se izbacuju brojni slojevi odjeće sa raskošnim i velikim rukavima te počinju nositi kosode preko kojeg se nalaze crvene hakama hlače (slika 3). Ponekad su žene preko kosode-a nosile *uchigi* haljinu. Krajem razdoblja dolazi novi kulturni poredak zbog kojeg kosode dolazi u centar pozornosti. Teško je odrediti potječe li kosode od istoimenog aristokratskog donjeg rublja ili je više povezan sa kosode-om kojeg su nosile pučanke. Žene kosode počinju nositi bez hakama hlača što rezultira produljenjem kosode-a do gležnja. Kao gornja odjeća pojavljuje se u raznim bojama i ukrašen raznim uzorcima. Zbog odbacivanja hakama, kosode zahtjeva nešto što bi ga držalo omotanog oko tijela i tad se pojavljuje *obi* pojas. Prvi obi je uzak i izgleda kao uže. Dvorske dame su za formalne prigode počele nositi i drugi kosode *uchikake* (odjeća koja labavo visi) koji nije bio ukroćen obijem nego je slobodno visio sa ramena. Danas je *uchikake* oživljen kao odjeća za tradicionalno vjenčanje. U 16 stoljeću pojavljuju se *asobime* djevojke, često nazivane kurtizane. Bile su to multitalentirane, moderne dame koje vode javni život. Nosile su svoj kosode pričvršćen dugom svilenom, ukrašenom trakom zvanom Nagoya obi. Nosio se 6 - 7 puta pričvršćeni oko bokova i zavezani u mašnu. *Tabi* čarape se počinju svakodnevno nositi.¹



Slika 3. Crvene hakama hlače preko bijelog kosode-a

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.34-37

3.3 Edo razdoblje (1603.-1868.)

Za razliku od kimona, kosode iz Edo razdoblja ima mnogo kraće i siromašnije rukave. Kosode je 5 cm širi nego kimono, zbog čega šav rukava se nalazi niže na ruci. Otvor za ruku je mali, a rukav ispod otvora je opšiven i zaobljen. Stražnji dio rukava je bio zašiven za tijelo kosode-a i nije slobodno vidio kao kod kimona danas. U 17. stoljeću Japan opet pada pod utjecaj mode kineske dinastije Ming. Kosode se počinje izrađivati od novih, mekših tkanina uvezenih iz Kine. Pamučne tkanine postaju popularne među pučanima. Japanci po uzoru na Kineze počinju tkati damast, saten i tanku svilu. Nove tkanine zahtijevaju i nov način bojadisanja i ukrašavanja. Uzdiže se trgovačko građanstvo koje odjednom postaje bogatije i počinje potpomagati umjetnost. Svoje bogatstvo su pokazivali prekrasno oslikanim i vezom ukrašenim kosode-om. Prelazak iz doba ratnika u doba trgovaca odrazio se u odijevanju, estetici ukrašavanja i razmišljanju ljudi o modi. U *Keicho* razdoblju (1596.-1615.) javlja se novi izgled kojeg karakterizira asimetrija, nepravilni oblici i krupne krivulje. Kosode postaje predmetom za definiranje novog umjetničkog koncepta prostora. Vrhunac stilskeg izražavanja i dizajna doseže se u *Kanbun* razdoblju (1661-1673) kada kosode postaje platno za umjetnika koji ga asimetrično oslikava. Jedan, vrlo jasan motiv, prostire se od vrha jednog ramena dijagonalno prema donjem rubu. Umjetnici su inspiraciju za motive preuzimali iz klasične književnosti. Stalni napredak rezultirao je razvijanjem nove tehnike bojanja *Yuzen* u *Genroku* razdoblju (1688.-1704.). *Yuzen* je omogućio prostoručno oslikavanje bijelih linija koje su prilikom bojadisanja stvarale jasne obrise između malenih obojanih područja. *Genroku* kosode se ističe kao paunovo perje između svih kimona i označava još jedan veliki iskorak u evoluciji kimona (Slika 4). Krajem 17. stoljeća razmišljanje o modi dolazi u japansko društvo, a samim time i ideja o promjeni. Proporcije kosode-a se mijenjaju. Širina leđa se smanjuje, a rukavi proširuju i produljuju do više-manje moderne veličine. 1660. godine nastaje *furisode* (ljuljajući rukav) čiji su rukavi dugi 45 cm, a kod *Genroku* kosode-a rastu dodatnih 15 cm što uzrokuje i rast obi pojasa. Dugi ljuljajući rukavi i široki *obi* su karakteristika luksuza u *Edo* periodu. 1650-ih godina otvor na rukavu kosode-a postaje širi što su pokrenuli muškarci zvani *date otoko*. Bili su to pučani koji su se šepurili bogato podstavljenim kosode-om. Takvi široki otvori smatrali su se drskima ali također utječu na duljinu rukava. Da bi se održala estetska proporcionalnost *obi* raste zajedno sa rukavom. U ranom Edo razdoblju se javljaju dobne razlike. Kosode koji nose mladi ljudi ima dulji rukav koji nije bio spojen pod rukom. Odrastanje se iskazivalo skraćivanjem rukava.

Do kraja 1770-ih rukav odrasle žene postaje dug kao onaj mladih djevojaka. Rubni šav se više ne spaja za bočni dio kosode-a što znači da rukavi slobodno vise i takvi rukavi su zadržani sve do danas.¹



Slika 4. Genroku kosode

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.38-43

Rast rukava i obija zahtijevao je i produljenje same duljine kosode-a koji je postao nešto duži od duljine žene koja ga nosi. Kako se tkanina nije smjela zaprljati prilikom izlaska van morale su povezati kosode pomoćnim pojasom zvanim *shigoku obi*. Ženska moda tokom Edo perioda je bila poprilično ograničavajuća. Dulji kosode otežavao je hodanje, široki obi i elegantniji način vezanja na leđima ograničavali su pokrete, frizure su postale sve složenije zbog čega žene nisu mogle slobodno spavati te na poslijetku kozmetika koja je bila napravljena od olova i žive ozbiljno je štetila ženinu zdravlju. Bogato ukrašena i raskošna Genroku moda dolazi do svog kraja 1720-ih i zamijenjena je tamnijom i sofisticiranijom modom *iki*. Razvoj iki mode reflektira 2 aspekta kasnog Edo društva- političkog i stilskog. Stilsko označava prelazak sa žarkih na tamnije boje i sa prostoručno oslikanih velikih motiva na tanke ponavljajuće uzorke. Iki, iznad svega, zahtjeva cenzuru. Samurajima i prostitutkama je dopušteno nositi odjeću žarkih boja, no svatko tko je imao imalo stila okrenuo se *iki* modi koja je bila znak elegancije. 1720. godine žarke boje su zakonom zabranjene, a tamne boje zahvatile su čak i ceremonijalnu odjeću. U kasnom Edo razdoblju strast prema skrivenom luksuzu stvorila je privremenu modu skupog svilenog donjeg rublja. Sada skromno ukrašeni kosode skrivao je pravo bogatstvo i ljepotu koja se mogla razaznati prilikom hodanja. Samim time iki postaje načinom prave prikrivene pobune jer se tada smatralo da se ne smije biti previše direktan i napadan te se smatralo da je diskretnost vrlina. Takav način razmišljanja najviše je odgovarao gejšama i zato se to razdoblje smatra njihovim zlatnim dobom.¹

3.3.1 Obi

Kao i kosode, prvi obi je bio sakriven ispod slojevite odjeće. No u Edo razdoblju mu se pridodaje važnost. Prvi obi je bio uzak poput trake i širine 8 cm. 1600. godine oba spola nose obi širok 8 cm. 1680. godine ženski obi postaje dvostruko širi, a do 1800. doseže širinu od 30 cm te prekriva torzo od preponske do prsne kosti. U početku se je vezao sprijeda no kasnije kako raste počinje se vezati sa strane i na leđima. U 17. stoljeću obi se veže uglavnom na leđima, a početkom 20. stoljeća se u potpunosti prebacuje na leđa. Proširenje obija također je utjecalo i na oslikavanje kosode-a. Kako je široki obi prekrivao središnji dio kosode-a, prekrivao je i motiv na leđima. To je rezultiralo novim rasporedom oslikavanja koji se sad prostire od struka prema donjem rubu, a na ramenima se nalazio potpuno drugačiji motiv.¹

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.48-55

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.43-48

3.4 Rođenje kimona

3.4.1 Meiji razdoblje (1868.-1912.)

Struktura društva u 19. Stoljeću znatno se razlikovala od prijašnjih što se odrazilo na raznovrsnost kosode-a koji se nosio. Iako prvotno preuzet od Kineza, kimono je evoluirao kroz stoljeća bez ikakve konkurencije savršeno odražavajući japansku okolinu. Sve do 19. stoljeća Japanci nisu imali potrebu definirati svoju odjeću kao narodnu, no prodor zapadnjačke mode u Japan ih prisiljava da identificiraju ono što nose. U upotrebu uvode riječ *kimono* („*ki*“-nositi „*mono*“-stvar) koja označava osnovni odjevni predmet do tada zvan kosode. 1860-ih Meiji režim se suočava sa prilagodbom prema internacionalnom svijetu nakon gotovo 3000 godina samouređenja. Iako su pučani i dalje nastavili nositi kimono, heroji koji su izvukli Japan iz feudalizma prisvajaju zapadnjački način odijevanja iskazujući time svoju dominaciju. Iako je odjeća bila posvuda i nazivali su je raznim imenima, nosili na raznim prigodama, izrađivali od raznih materijala i ukrašavali raznim motivima, nije bilo kimona. Japanci nisu imali potrebu koristiti izraz koji bi objedinio sve što nose u jednu kategoriju jer prije nisu znali ni za što toliko drugačije. Od pojave zapadnjačke mode sve se svodilo na to nosi li netko *yofuku*(zapadnjačka odjeća) ili *wafuku* (japanska odjeća). Prije *yofuku* nije bilo *wafuku*. Zašto se kimono nije nastavio zvati kosode kao prije? Jednostavno zato što samo ime kosode (maleni rukav) više nije odgovaralo onome što su nosili. Rukavi na kimonu su bili sve samo ne maleni. Muškarci su velikodušno prihvatili *yofuku* jer je bio funkcionalniji. Dok su žene nastavile nositi kimono. Meiji kimono ima nešto duže rukave nego prije ali najveća razlika leži u načinu na koji se kimono nosi (Slika 5). Danas se nose kimono i obi, no prije su rubovi kimona bili podstavljeni bilo je nekoliko slojeva odjeće ispod i ovratnici su bili obojeni. Današnji kimono izgleda poprilično ravno u usporedbi s onim iz Meiji razdoblja. Ispod *uwagi* (današnji kimono) nosila su se 1, 2 ili 3 *shitagi*-a (donji slojevi) koji su bili vidljivi jedino na grudima, donjim rubovima i rukavima.¹

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.56-91



Slika 5- Meiji kimono (1870.-1881.) svila, yuzen dekoracija. Victoria and Albert Museum, London.

4. KIMONO U SUVREMENOM DOBU

Moderna japanska žena križa noge, vozi se u prenatrpanom metrou, vozi auto i igra golf. Kulturna slika žene koja „stoji duhovno u muškarčevoj sjeni” pada u nemilost u Japanu. Aktivnosti iz svakodnevnog života teško se obavljaju u kimonu, no unatoč tome nije u potpunosti nestao. Iako ga se danas rijetko nosi, kimono je za Japance najljepša narodna odjeća na svijetu. U njemu leži duša Japana. Za svakodnevne aktivnosti se nosi zapadnjačka odjeća, a kimono je rezerviran za ceremonije i formalne događaje. Ono što je obilježilo suvremeni kimono su njegova ograničenja, a ne njegovi potencijali. Jedini kimono koji je postao standardan je samurajski kimono. Linije i oblik suvremenog kimona potječe iz Meiji razdoblja. Unatoč svoj kimonolikoj odjeći na europskom i američkom tržištu činjenica je da ni jedan stranac ne može nositi kimono, a da Japancima ne izgleda smiješno. Iako je rijetko u upotrebi, kimono neće nestati iz japanske kulture sve dok Japanci ostanu Japancima. U 20. Stoljeću kimono se nosi u prilikama koje zahtijevaju formalnost. S obzirom da su posebne prilike kroz povijest zahtijevale i prikladne uzorke ta tradicija se nastavlja i danas samo što cvjetni uzorci postaju popularniji od zemaljskih i prugica. Prigode za koje se nosi kimono su ključni trenuci u životu – rođenje, vjenčanje i smrt. Formalni svileni kimono pojavljuje se na predstavljanju novorođenčeta, vjenčanju i sprovodu (Slika 6). Još neke prigode kada se nosi kimono su matura, ulazni rituali u školu ili novu tvrtku, umirovljenje, Nova godina i ceremonija ulaska u 21. godinu života (slika 7). Danas nositi kimono u Japanu označava ponos, tradiciju i kulturnu povezanost. Postoji i nekoliko ne svečanih prigoda kada se ženama, pogotovo onima starije dobi, dopušta da nose kimono kao kad uređuju cvijeće, imaju čajanke, odlaze u klasično kazalište... Muškarci nose kimono jedino na vjenčanju, ali jako rijetko. Rađe obuku odijelo.¹

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str.111-114



Slika 6. Tradicionalni ženski kimono za svadbu.



Slika 7. Ceremonija ulaska u 21. godinu života iz 2016.

5. GEJŠA I KIMONO

Karakteristično bijelo lice, crvene usne, savršeno uređena frizura i prekrasan kimono zaštitni su znakovi svake gejše. No tko su zapravo te misteriozne dame? Gejša („*gei*“- umjetnost; „*sha*“- osoba) je umjetnica(Slika 8). Mnogi ih smatraju prostitutkama ili kurtizanama ali one to nisu, njihov glavni zadatak je zabaviti ljude svojim plesom, glazbom i umjetnošću. ³

Kimono je jedan od gejšinih glavnih preokupacija. Gejše su oduvijek bile prve dame koje su se odijevale prema posljednjoj modi. Formalni gejšin kimono zove se *de*, a karakterističan je zbog svog dubokog vratnog izreza na leđima i dužine zbog koje se vuče po podu. Gejšin kimono ne razlikuje se previše od onog obične žene. Ono što ih razlikuje je način na koji gejša nosi svoj kimono. Još u 19. Stoljeću prihvaćaju estetski izgled *iki* djevojke što ostaje prisutno i danas. Još jedna razlika između gejše i neprofesionalnog nositelja kimona je njeno poznavanje predmeta koji nosi. Gejša svoj kimono nosi svakodnevno i sa lakoćom i udobnošću za razliku od moderne žene za koju je kimono neudoban i glomazan. Nosile su *haori* jaknu preko kimona još u 17. stoljeću. Kad ga počinju nositi muškarci, a i žene srednje klase, gejše ga odbacuju iz svog odijevanja. U Meiji (1868.-1912.) razdoblju gejše su bile nositeljice mode kimona. Bile su centar društvenog života i one su odlučivale koje boje i uzorci će se nositi. Pokrenule su *taiko* način vezanja obija. Kad je kosode postao dug i vukao se po podu postojala su 3 načina kako ga zaštititi od prljanja. Viši slojevi su koristili pomoćni pojas *shigoki obi*, niži slojevi su ugorali kosode pod obi, a gejše su ga držale u lijevoj ruci. 1920. Godine gejše počinju nositi novi tip *obija*, već spomenuti *Nagoya obi* koji je rezan tako da je dio koji se omata oko tijela duplo uži od dijela koji se veže na leđima. Nosile su ga u popodnevnim satima za vrijeme opuštanja. Obične žene brzo uviđaju njegovu prednost te je jedan od najzastupljenijih obija. Gejšina odjeća u Meiji i Taisho razdobljima svrstavala se u 3 glavne kategorije. *Fudangi* je svakodnevni kimono, *zashiki-gu* je kimono za zabave koji se dijeli na *de* kimono koji je formalni i regularni kimono *futsu*. Svaki je imao varijacije za godišnja doba i uzorke koji su bili prikladni za određenu dobnu skupinu, regionalnu pripadnost i trenutnu modu. Odjeća je gejšin najveći poslovni trošak jer svaki uništeni kimono zamjenjuje novim zato što ne vjeruje u prepravljjanje. Kimono također odražava i napredak u gejšinom životu. Imale su i pomoćnice koje su im pomagale u odijevanju zbog čega je njihov kimono uvijek bio uredan.

³ <http://www.historyundressed.com>

Iako su nakon prodora zapadnjačke odjeće probale nositi haljine, vratile su se kimonu kako bi definirale svoje postojanje u društvu i zbog prirode svog posla kako ne bi ugrozile svoju sliku. U suvremenom svijetu gejša i kimono su dio jedinstvene japanske kulture koji sežu daleko u prošlost. Oboje su eksperimentirali spajanje sa zapadnjačkom modom u početku ali su je na posljetku odbili zbog prisnosti sa tradicijom i kulturnim nasljeđem. Gejše danas postoje jer su odlučile biti čuvarice tradicije, a ne modni invatori.¹



Slika 8. Gejše za vrijeme nastupa u Kyotu

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str. 323-335

6. STRUKTURA KIMONA

Čak i u ovo vrijeme koje karakterizira eksperimentiranje u modi, Japanci jako paze oko toga što je, a što nije prikladno kad su odjeveni u wafuku.. Časopisi, upute i kimono akademije promoviraju kulturni način odijevanja kimona. Odijevanje u wafuku možda je komplicirano ali je logično. Kod svake kimono i obi cjeline koja se nosi moraju se uzeti u obzir razlike u sljedećim dimenzijama: život i smrt, spol, prigoda, sezona, dob i ukus. Nekad je izbor jednostavan kao recimo kod spola, kimono je ili ženski ili muški kao i u slučaju života i smrti. No u drugim dimenzijama postoji mnoštvo različitih opcija. Primjerice u kategoriji prigode postoji opsežna i fino gradirana serija izbora. Kimono prenosi svoju poruku i značenje putem tkanina, boja, uzoraka i oblika. Sposobnost kimona da otkrije dob osobe koja ga nosi skriva se u nekoliko stvari. Prvo boja, mlađi nose svjetlije, a odrasli tamnije boje. Mnogo je grešaka koje osoba može napraviti prilikom odijevanja u kimono. Nošenje kimona krive razine formalnosti je najvjerojatnije najbolnija odjevna greška koju osoba može načiniti. Odijevanje mimo sezone ili starije ili mlađe u odnosu na dob je samo pogrešan korak. Da bi se mogla i interpretirati poruka koju kimono nosi moraju se znati očitati znakovi koje sadrži.¹

6.1 Spol

Spol se očitava sa vanjskog donjeg ruba rukava. Rukav muškog kimona je pravokutnog reza, onaj odrasle žene je blago zaobljen, rub rukava neudane žene je još više zaobljen dok je rukav kod dječjeg kimona najzaobljeniji. Što je osoba društveno odgovornija njen rub rukava je manje zaobljen. Osnovni rez modernog kimona malo se razlikuje među spolovima ali je i dalje očito koji je muški, a koji ženski. Najočitija razlika je boja. Muški kimono je jednoličan uglavnom sivih, smeđih, zelenkastih crnih i tamnocrvenih tonova (Slika 9). Ako se na kimonu nalazi neki uzorak on je sitan i ponavlja se. Ženski kimono mora biti dulji od ženine visine i mora biti prilagođen do visine gležnja uzicom koja se nalazi u području bokova. Još jedna vidljiva razlika na rukavu je njegova duljina. Muški rukav je kraći i spojeni na unutarnjoj strani dok je ženski rukav otvoren od pazuha do donjeg ruba. Muški obi je už, prigušenijih boja i drugačije vezan. Kod ceremonijale odjeće muškarci vežu oko bokova krut i 5 cm širok obi da ukrote kimono i preko njega nose hakama hlače. Sa neformalnim kimonom (yukata) nose mekši *heko obi* koji je kao šal i sličan je onom dječjem.

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str. 163-165

Ženama nije dopušteno nositi heko obi. Njihov obi je veći, širi i krući. To također određuje društvenu različitost. Muškarci i djeca su slični, a žene su drugačije od njih. To se jasno može očitati u stupnju društvene slobode koja je dopuštena djeci i muškarcima ali ne i ženama. Sve trake, kopče i šalovi koji se nose kao ukras na obiju, javljaju se samo kod ženskog kimona. Oblik obuće se također razlikuje po spolovima. Muškarci nose *zori* i *geta* obuću koja je četvrtastog oblika, a ženska obuća je zaobljenija. U japanskoj kulturi zaobljene linije su za žene, a ravne za muškarce.¹



Slika 9. Muški kimono

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str. 168-169

6.2 Život i smrt

Kad se odijevaju za pogreb, većina ljudi gleda na to što će ožalošćeni nositi, a ne pokojnik. Pokojniku se odijeva čisti bijeli pamučni kimono ili kimono od kudelje i obi koji je sašila ženina rodbina (Slika 10). Značajno je to da jedina osoba koja nosi bijeli kimono, osim pokojnika, je nevjesta. Ceremonijalni svadbeni bijeli kimono je specifičan zbog zlatnog i srebrnog brokata oko obija. Nvjesta može nositi i raznobojnu podstavljenu odjeću preko bijelog kimona. Unatoč pozlaćenom dijelu kojeg nosi nevjesta velika je sličnost između pokojnika i nevjestice, oboje prekidaju stari život i ulaze u novi. Odmah nakon vjenčanja nevjesta odijeva obojani kimono koji označava njen prelazak u mladoženjinu obitelj. Kimono pokojnika se razlikuje i u načinu preklapanja kimona. Umjesto običnog preklapanja lijeve strane preko desne, kod pokojnika se desna strana kimona stavlja preko lijeve. U Japanu način preklapanja odjeće označava život ili smrt, a ne kao na zapadu gdje se prema načinu preklapanja odjeća prepoznaje kao muška ili ženska.¹



Slika 10. Kimono za pokojnika

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str. 170

6.3 Formalnost

Formalnost je najvažnija, najraznovrsnija, i najproblematičnija dimenzija narodnog odijevanja modernih Japanaca. Kad govorimo o formalnosti postoje 2 glavne kategorije, a to su *heragi* (posebna formalna odjeća) i *fudangi* (svakodnevna odjeća). Glavni razlog za zabrinutost sa formalnošću je to što wafuku dominira suvremenim kimono repertoarom. Zahvaljujući formalnosti kimono postoji u modernom dobu. Formalnost se izražava na kimonu, obiju i obući kroz materijale, uzorke i boje. Gotovo se je ne moguće obući u kimono, a da se istovremeno ne odredi nivo formalnosti. Razina formalnosti se također očitava i položajem oslikanog dijela na kimonu te količinom grbova. Formalni kimono mora biti izrađen od obojane sjajne svile. Oni materijali koji nisu sjajni ne smatraju se formalnima. Što se uzorak više puta ponavlja na kimonu to je manje formalan. Onaj kimono koji ima asimetričan uzorak je najsvečaniji. Dramatični ali jasni znakovi formalnosti očitavaju se kroz kontrast boja. Najformalniji kimono je crni, slabašno ukrašen na rubu i sadrži 5 grbova (Slika 11). Japanski grbovi su stilizirani motivi unutar kružića koji kombiniraju funkciju heraldike, loga i finog dizajna. Prisutnosti ili izostanak grbova govori koliko je koji kimono formalan. Odabir kimona automatski utječe i na obi. Kimono i obi su cjelina koja mora biti usklađena da bi odašiljala potpunu i pravu poruku. Hijerarhija raznih vrsta obija prati pravila o tkanini slično kao i kod kimona. Najviša razina formalnosti se iskazuje kroz metalne brokate, obojani brokati smatraju se srednje formalnima. Sirova svila, pamuk, kudolja i vuna su rezervirani za svakodnevno nošenje, a sjajna obojana svila je formalna. Obuća je još jedan vrlo važan nositelj formalnosti. *Tabi* čarape gotovo ne postoje ni u jednoj boji osim čiste bijele. Obojane tabi čarape smatraju se vrlo neformalnima. *Zori* i *geta* su 2 vrste obuće koje se nose (Slika 11 i 12). *Zori* su formalna obuća obložena kožom ili tkaninom, ravno podignute dok su *geta* svakodnevne drvene sa zubatim potplatom i nose se bez tabi čarapa. Osim navedenih pokazatelja, formalnost se također ističe i wafuku jaknom zvanim *haori* i širokim plisiranim hakama hlačama. *Haori* i hakama daju kimonu dozu ozbiljnosti i kad se nose označavaju određeni tip formalnosti ali se nikad ne kombiniraju zajedno.¹

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str. 179-191



Slika 11. Formalni crni kimono sa 5 grbova.



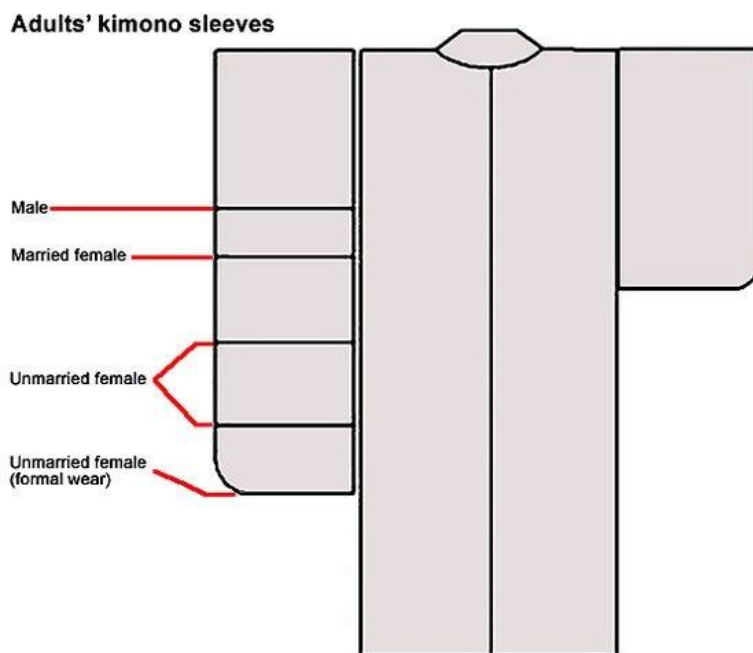
Slika 12. Zori



Slika 13. Geta

6.4 Dob

Da bi kimono bio prikladan ženi koja ga nosi, mora se u obzir uzeti njena dob i društveni status jednako kao i prigoda. Kimono se mijenja kako žena odrasta. Dob je isprepletena sa položajem koji odražava razlike između djeteta i odrasle osobe ili udane i neudane žene. Japanske žene prolaze kroz 3 glavne faze nakon djetinjstva i kimono mora predstavljati taj napredak. Djevojka u pubertetu, kad napuni 13 godina, postaje mlada dama. Za tu prigodu nosi potpuni kimono sa obijem za odrasle žene. Idealna mlada dama je bezazlena, poslušna, vesela i njen kimono to mora prikazati. Sa 20 godina djevojka ulazi u zrelu dob, no onaj pravi život odrasle i zrele žene nastupa tek kad se uda i postane majka. Spol i formalnost isto kao i dob izražavaju se kroz rukav. Što više odgovornosti muškarac ima tj što je stariji, rukavi na njegovom kimonu se smanjuju. Kod žena je suprotno, što je žena zrelija rukav joj raste (slika 14). Nakon udaje se duljina rukava smanjuje. Dob se također iskazuje i bojom. Mlade djevojke nose kimono žarkih boja i raskošnih uzoraka. Obi i njegovi ukrasi su još jedan način kako odrediti u kojoj fazi svog života je neka djevojka. Neudana mlada dama veže svoj obi malo niže od pazuha, obi šal je upadljivih boja i viri iza obija, a obi vrpca je vezana malo iznad sredine. Kod udane žene obi je zavezan oko struka, obi šal viri iza obija, a obi vrpca je vezana na sredini dok je kod starijih žena obi vezan bliže bokovima, obi šal je gotovo u potpunosti ugruran iza obija i obi vrpca je vezana ispod sredine obija. ¹



Slika 14. Prikaz duljina rukava na kimonu.

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str. 193-201

6.5 Ukus

Gejša utjelovljuje narodne ideale privlačne žene, dok su obične žene utjelovljenje skromnosti. Između te dvije krajnosti postoji mnoštvo načina na koji se kimono može nositi. Kroz način nošenja kimona žena izražava svoj karakter, ponašanje, zavodljivost- jednom riječju njen ukus. Kimono i obi su nositelji društvenog položaja, sezone i povoda. Žena čiji je stražnji dio ovratnika spušten i obi vezan niže od običnog ne šalje poruku prikladne supruge. Otkriveni potiljak i spuštene obi su zavodljivi, a skriveni potiljak i široki obi su ukočeni. *Maiko* tj gejša pripravnica pravi je primjer kombiniranja oba načina (Slika 15). Sprijeda maiko odašilje sliku obične djevojke zbog kimona svijetle boje, velikih ljuljajućih rukava, visoko vezanog obija sa upadljivim obi šalom, obi trakom koja je zavezana malo iznad centra i ovratnikom koji se preklapa visoko blizu vrata. No kad se okrene njen ovratnik je spušten kao kod odrasle gejše otkrivajući joj potiljak. Maiko je jasni primjer kako određeni način nošenja kimona šalje poruku o osobi- u ovom slučaju mladost i zavodljivost.¹



Slika 15. Maiko

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str. 206-207

6.6 Sezona

Godišnje doba uvelike određuje izgled kimona. Ovisno o dobu godine postoje 2 glavna tipa kimona koja se nose-*hitoe* koji je nepodstavljeni kimono i *awase* podstavljeni kimono. Hitoe se nosi od početka lipnja do kraja rujna, a ostatak godine nosi se awase. Ovisno o vremenu smiju se napraviti iznimke pa se tako primjerice u listopadu, ako je vruće, smije nositi i nepodstavljeni kimono ali se boje i uzorci moraju prilagoditi mjesecu. Za listopad će to biti tamnije, bogatije boje sa motivima orhideja, gusaka u letu i javora (Slika 16). Isto tako je moguće da sredinom svibnja postane vruće pa je dopušteno nositi nepodstavljeni kimono ali mora biti načinjen od čvrsto tkane svile. Ulaskom u lipanj žena skida ovratnik sa donjeg kimona i zamjenjuje ga novim svilenim. Također biraju i lakši obi. Boja, uzorak, motivi, dodaci i materijal određeni su vlastitom sezonom izražavanja. Ali zima je iznimka koja se tretira kao dio proljeća. Svijest o sezoni također upravlja i koji kimono se kombinira sa kojim obijem. Primjerice tokom novogodišnjih dana kada su aktualni motivi bora, šljive i bambusa isti uzorak se neće nalaziti i na obiju i na kimonu ali mogu upućivati jedan na drugog.¹

	Proljeće	Ljeto	Jesen	Zima
Mjesec	ožujak	lipanj	studen	siječanj
Vrsta	awase	hitoe	awase	awase
Tkanina	saten	gaza	krep	damast
Boje	hladne, blijede	svijetle	tople, tamnije	svijetle
Motivi	cvat trešnje	pavit	dragun	bor, bambus, šljiva

Tablica 1. Prikaz materijala, boja i motiva kroz godišnja doba [1]

¹ Dalby, L.: *Kimono: Fashioning culture*, str. 208-211

[1] Tablica 1; Dalby; *Kimono: Fashioning culture*, str. 210



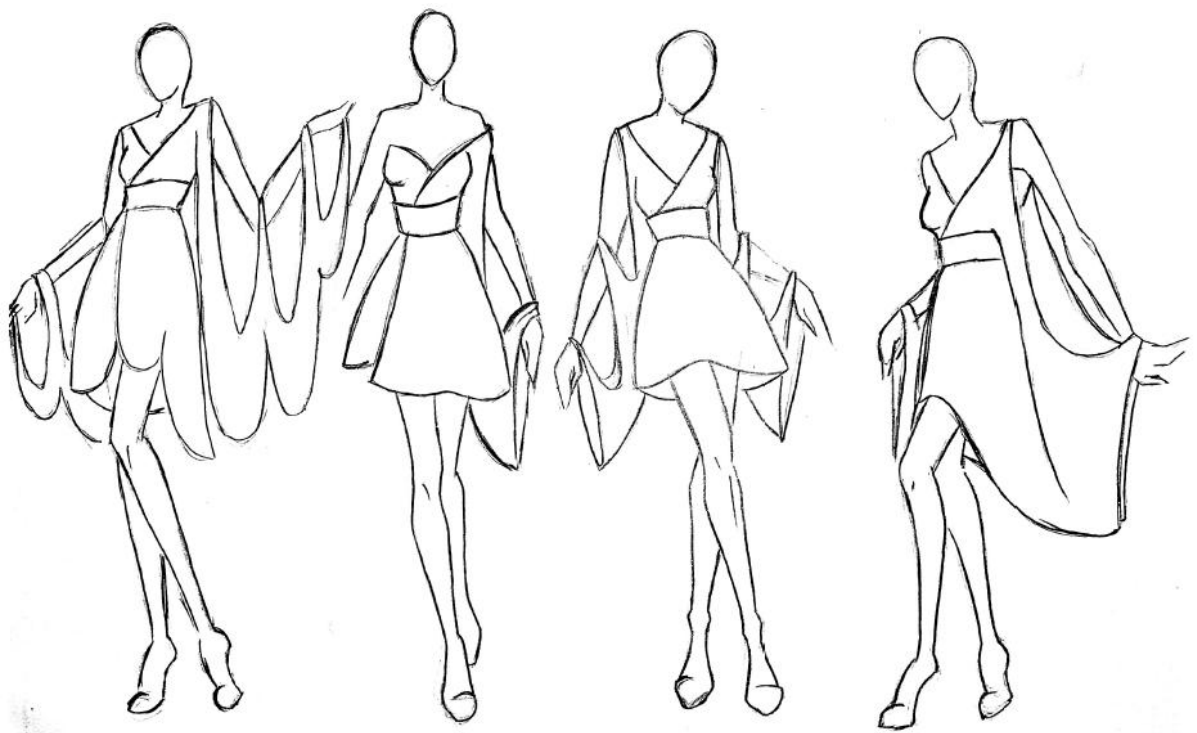
Slika 16. Gejša u jesenskom kimonu

7. PROJEKT I IZRADA HALJINE

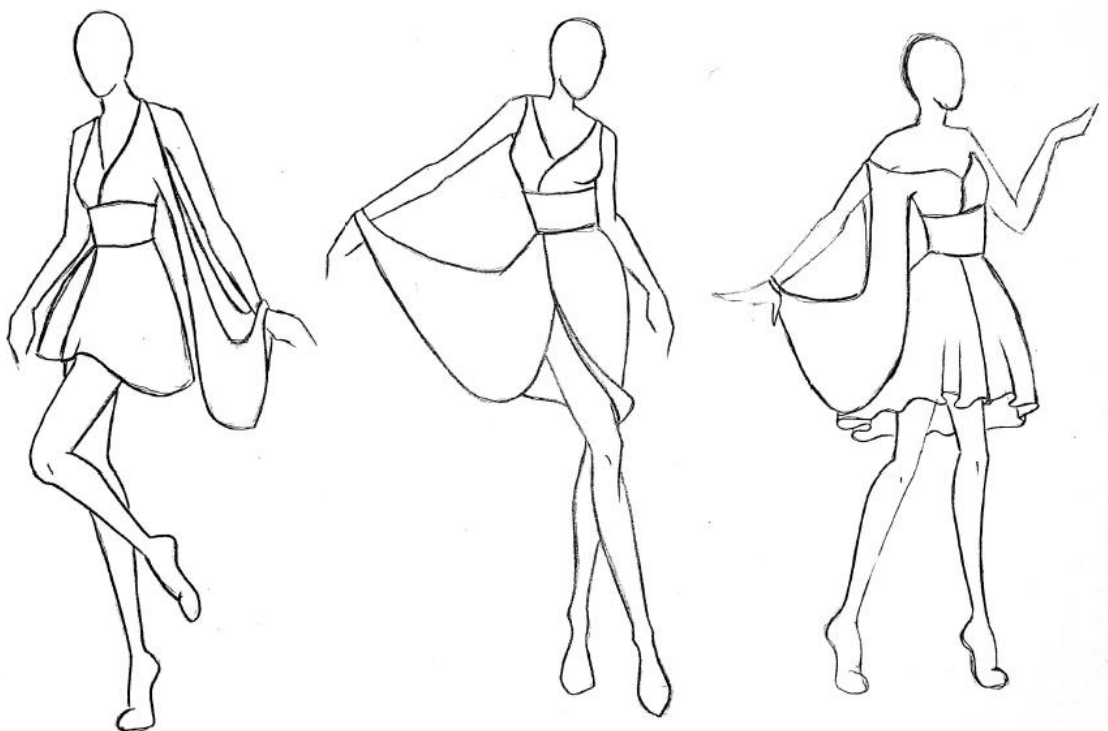
7.1 Opis

Inspiracija za izradu kolekcije skica su osnovni elementi kimona zbog kojih je karakterističan i poseban. Ono što karakterizira haljine je igra i spajanje modernih i zapadnjačkih elemenata sa tradicionalnim elementima kimona i japanske kulture. Haljine uglavnom imaju široke osebujne rukave, u području struka se nalazi pojas koji predstavlja obi, ako se preklapaju, lijeva strana se preklapa preko desne kao i kod kimona. Kod nekih haljina je fokus na ovratniku ali kod većine je centar pozornosti rukav. Haljina čiji projekt je priložen, je realizirana. Izrađena je od plavog satena sa velikim smeđim motivom drva koji se nalazi na rukavu i lijevom prednjem dijelu. U području struka je plavi pojas. U izradu je utrošeno oko tri metra materijala.

7.2 Skice



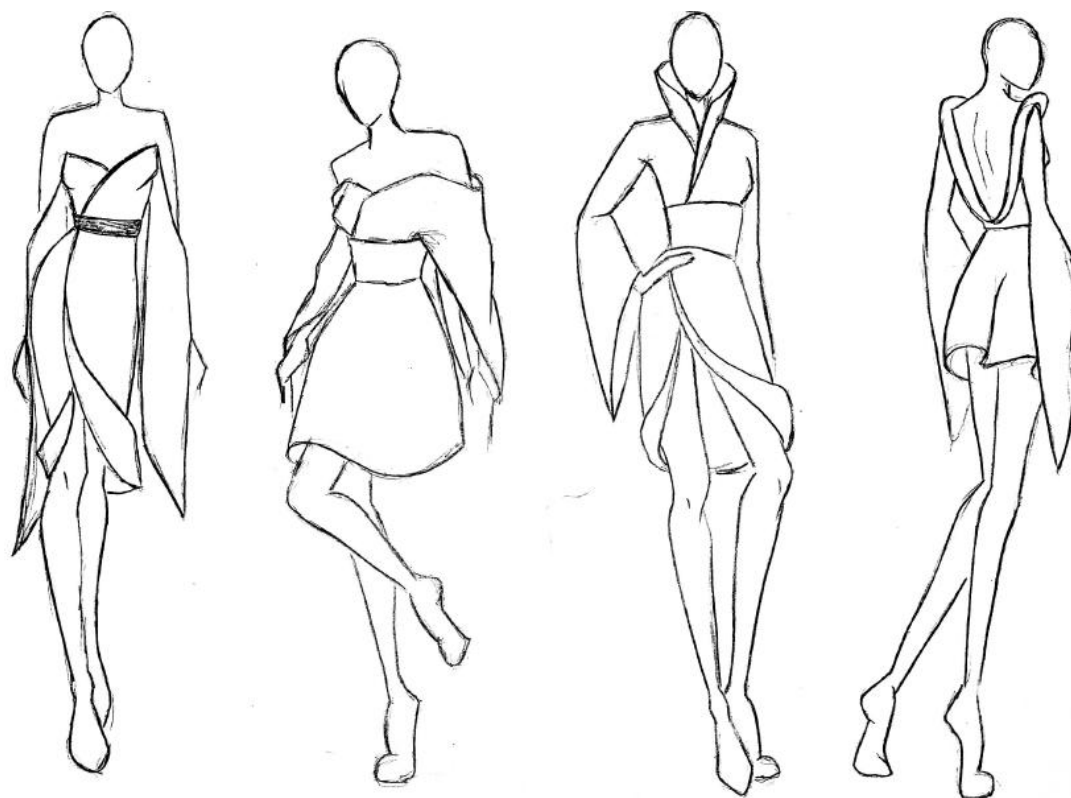
Slika 17. Primjeri skica



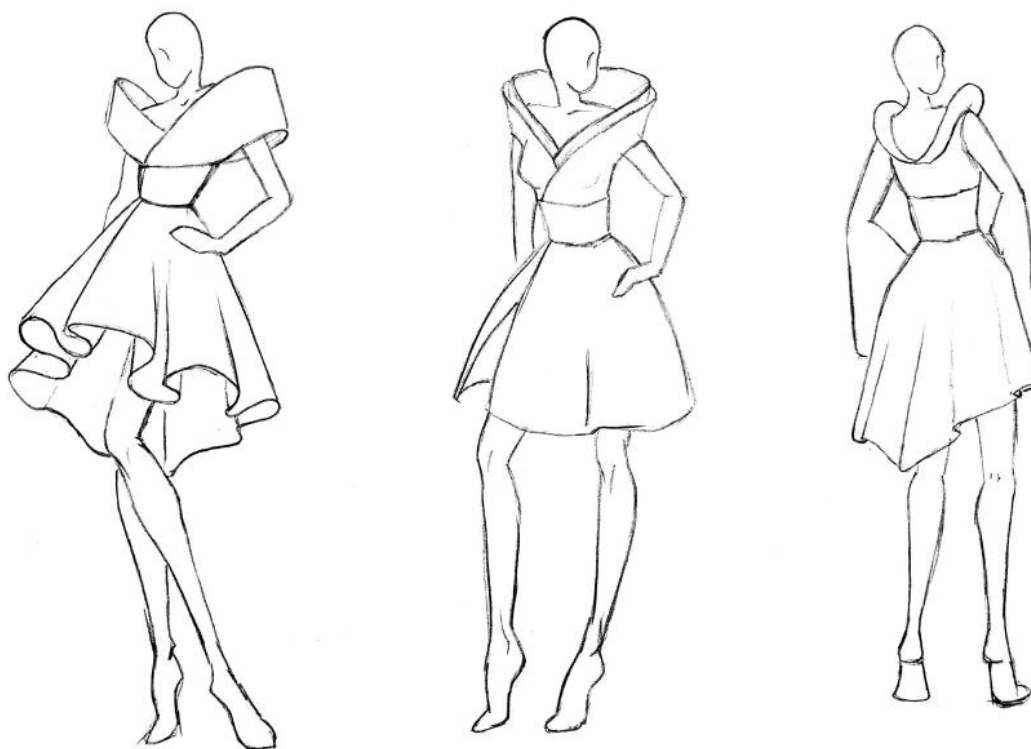
Slika 18. Primjeri skica



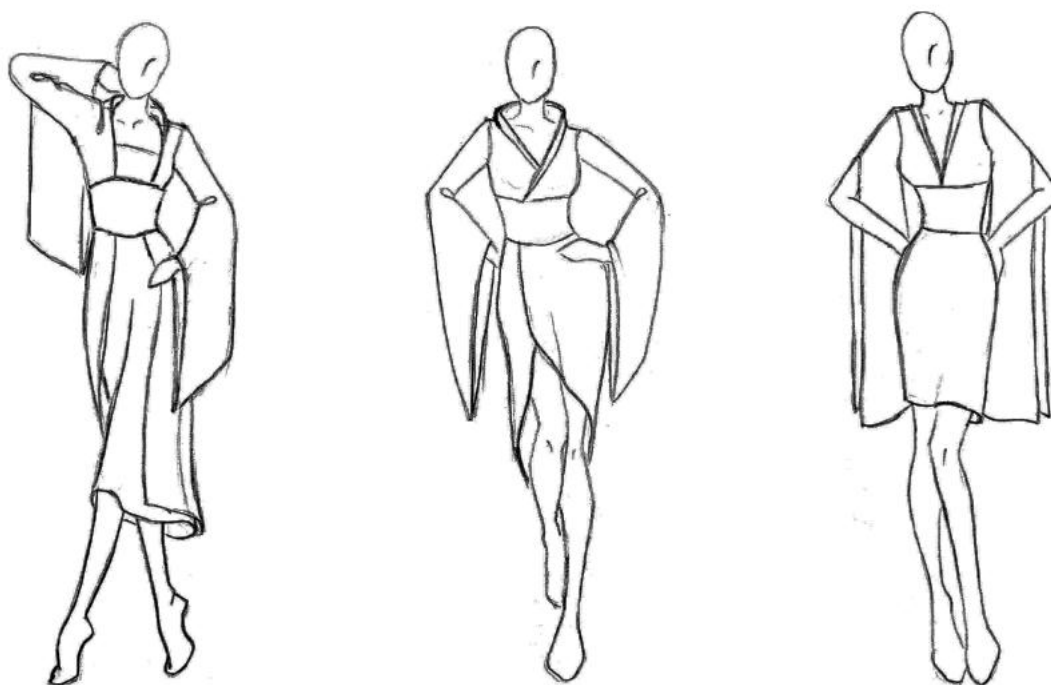
Slika 19. Primjeri skica



Slika 20. Primjeri skica

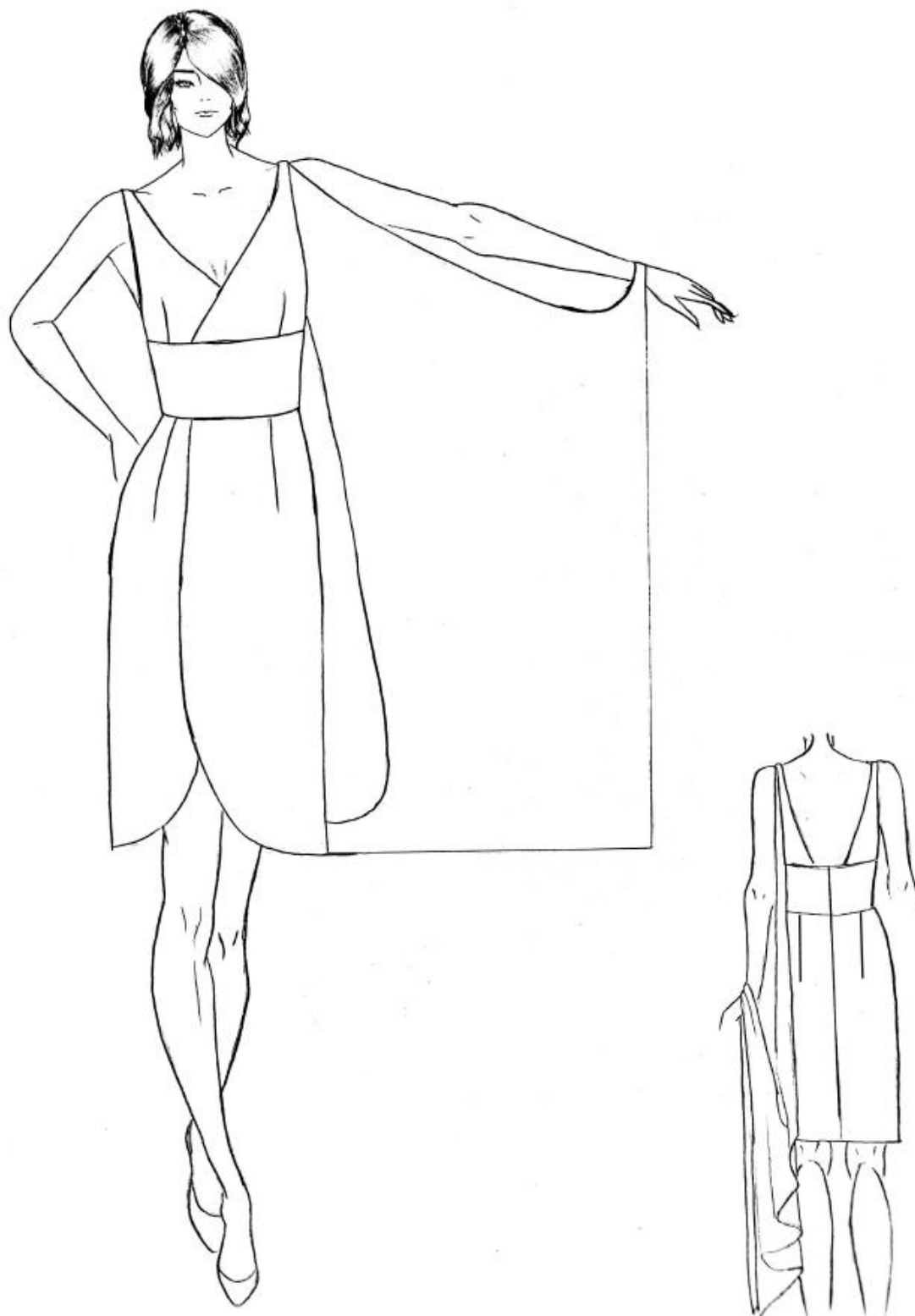


Slika 21. Primjeri skica

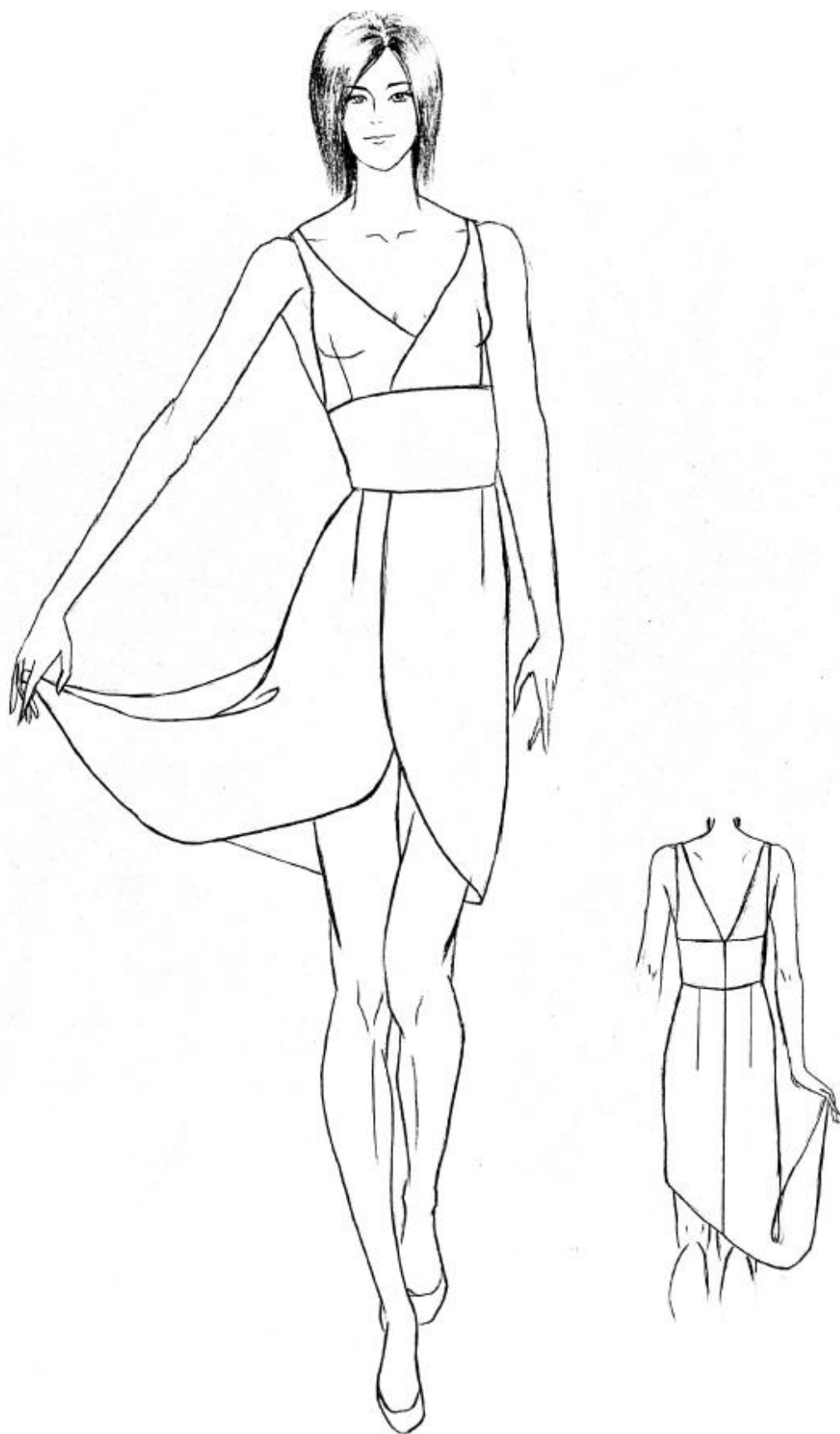


Slika 22. Primjeri skica

7.3 Projekt haljine i varijacije na odabranu haljinu



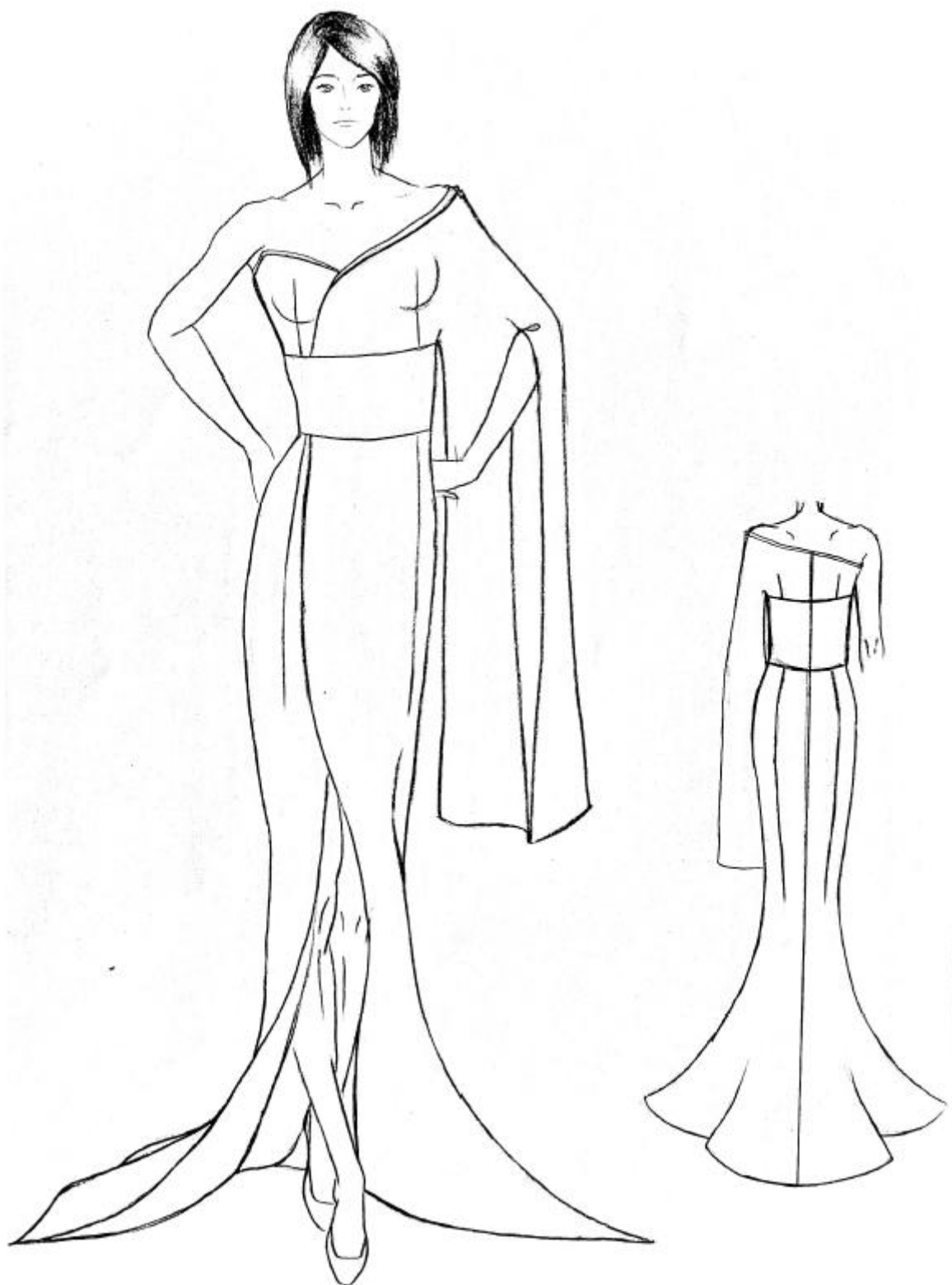
Slika 23. Projekt odabrane haljine



Slika 24. Varijacija na odabranu haljinu



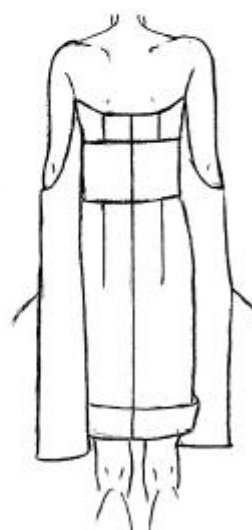
Slika 25. Varijacija na odabranu haljinu



Slika 26. Varijacija na odabranu haljinu



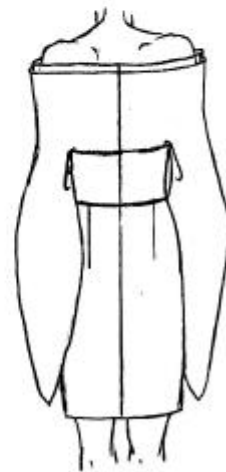
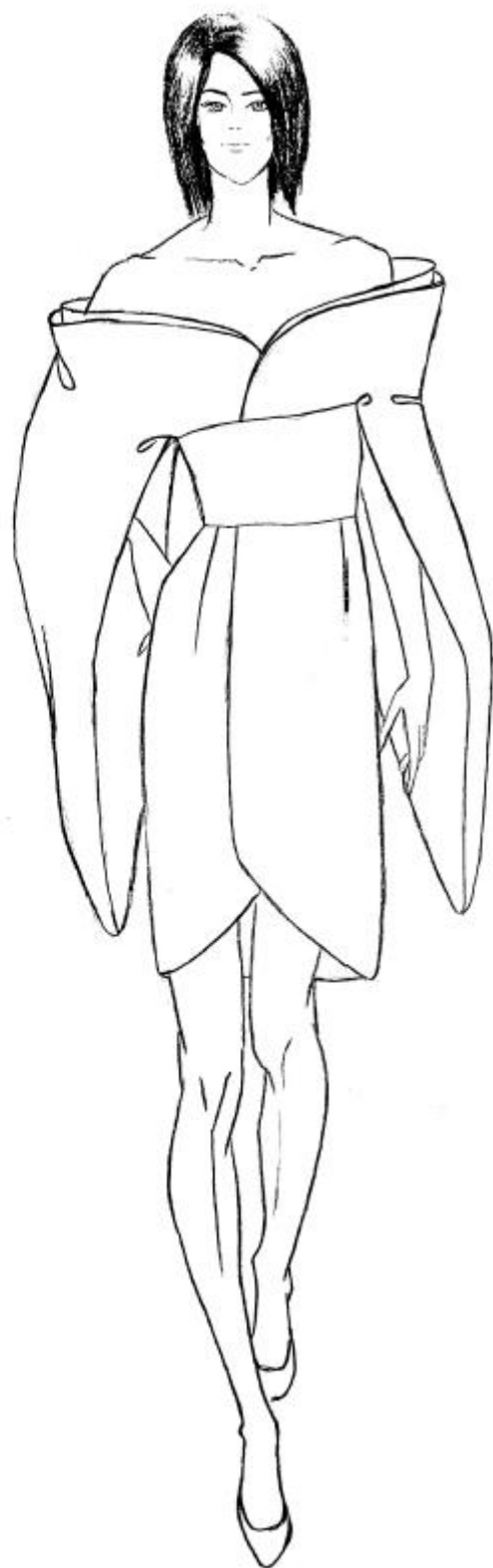
Slika 27. Varijacija na odabranu haljinu



Slika 28. Varijacija na odabranu haljinu



Slika 29. Varijacija na odabranu haljinu



Slika 30. Varijacija na odabranu haljinu

7.4 Temeljni kroj haljine

Haljina se sveukupno sastoji od trinaest dijelova. Sedam je stražnjih i šest prednjih dijelova. Prednji dio se sastoji od dva gornja dijela sa ušicama koji se preklapaju, pojasa koji je rezan u struku i širok 11 centimetara, donjeg dijela koji se također preklapaju i imaju ušitke i rukava. Stražnji dio se sastoji od rukava, dvije široke naramenice, pojasa i donjeg dijela koji je sastavljen od dvije identične polovice sa ušicama. Stražnji dio je rezan tako da se može staviti i zatvarač. Duljina haljine je do koljena.

MJERE⁴:

Oznaka veličine: 40

Glavne tjelesne mjere:

Tjelesna visina=168 cm

Opseg grudi=92cm

Opseg struka=74cm

Opseg bokova=98cm

Konstruktivske mjere:

Širina vratnog izreza (Šv)=6,6 cm

Dubina orukavlja (Do)=20,7 cm

Duljina leđa (Dl)=41 cm

Visina bokova (Vb)= 63 cm

Duljina kroja (Dk)= 95 cm

Širina leđa (Šl)= 17,4 cm

Širina orukvlja (Šo)= 11,7 cm

Širina grudi (Šg)= 20,5 cm

Širina struka (Šs)= 17,5 cm

Visina prednjeg dijela (Vp)= 45,1 cm

Rukav:

Visina rukavnog izreza (Vri) = 34 cm

Opseg orukavlja (Oor) = 41 cm

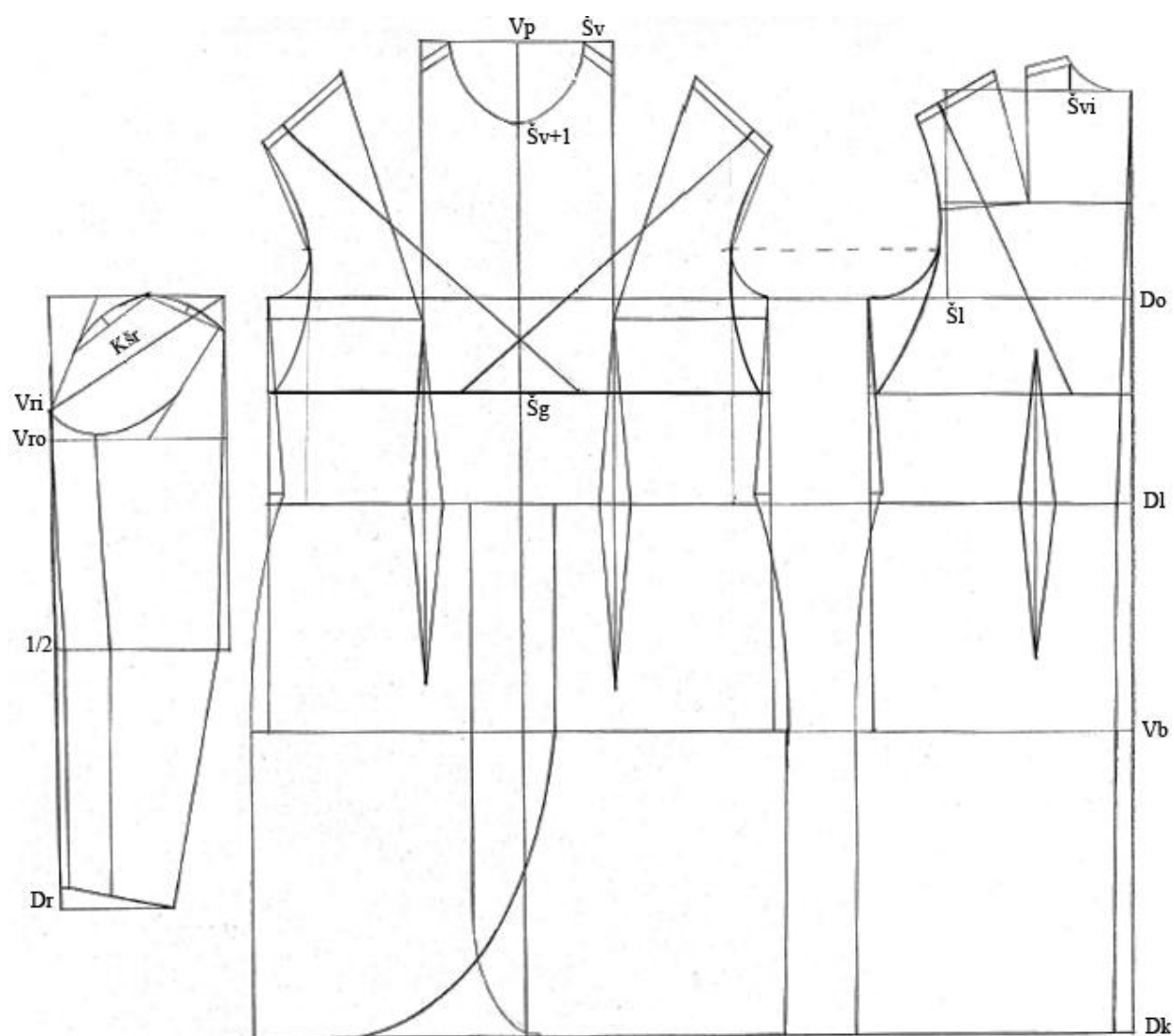
Duljina rukava (Dl) = 60 cm

Visina rukavne okrugline (Vro) = 14 cm

Kosa širina rukava (Kšr) = 20 cm

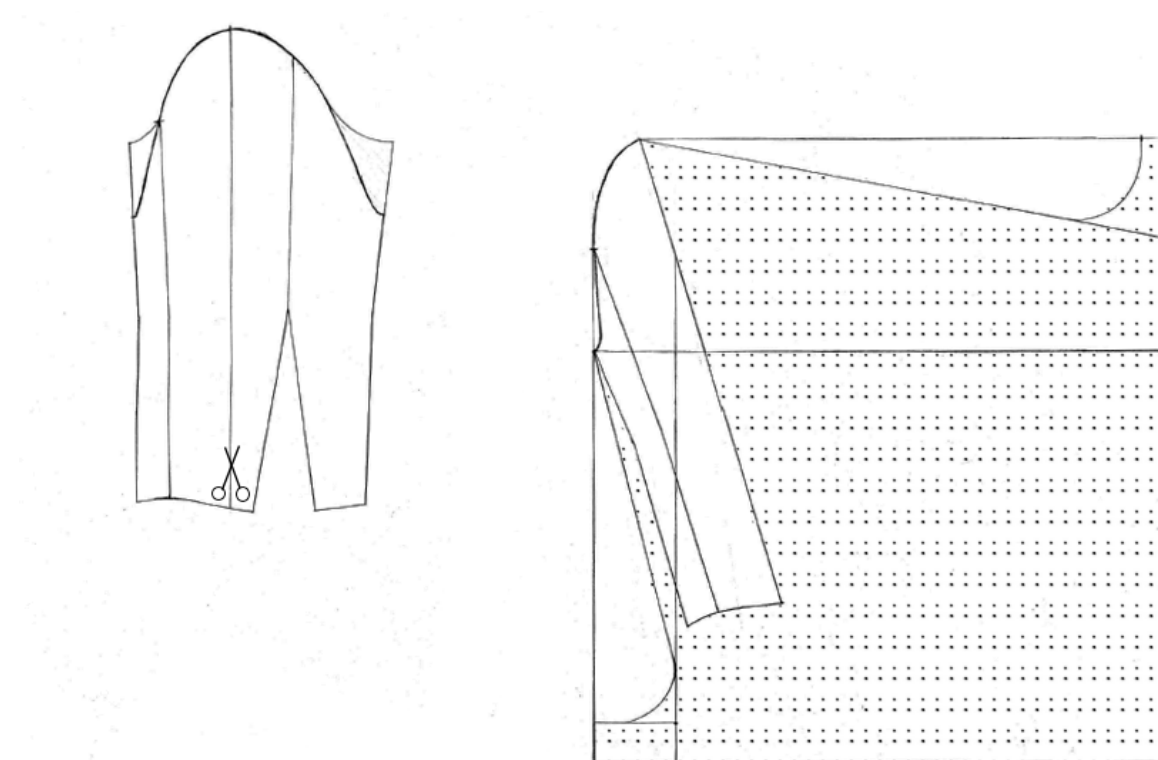
Opseg duljine rukava (Odr) = 23 cm

⁴ Ujević, Rogale, Hrastinski: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće

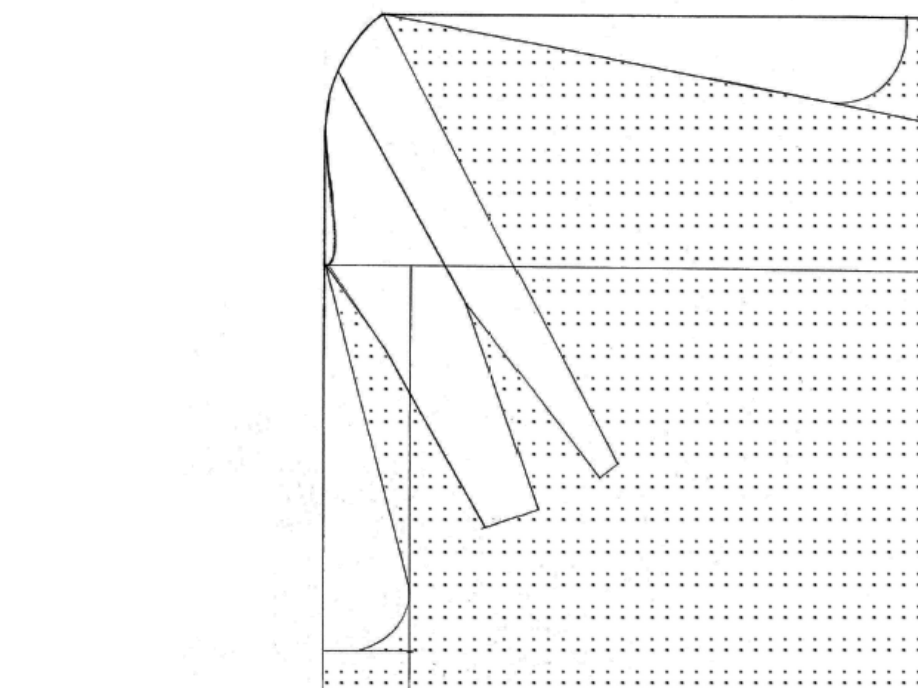


Slika 31. Temeljni kroj haljine

7.5 Modeliranje rukava



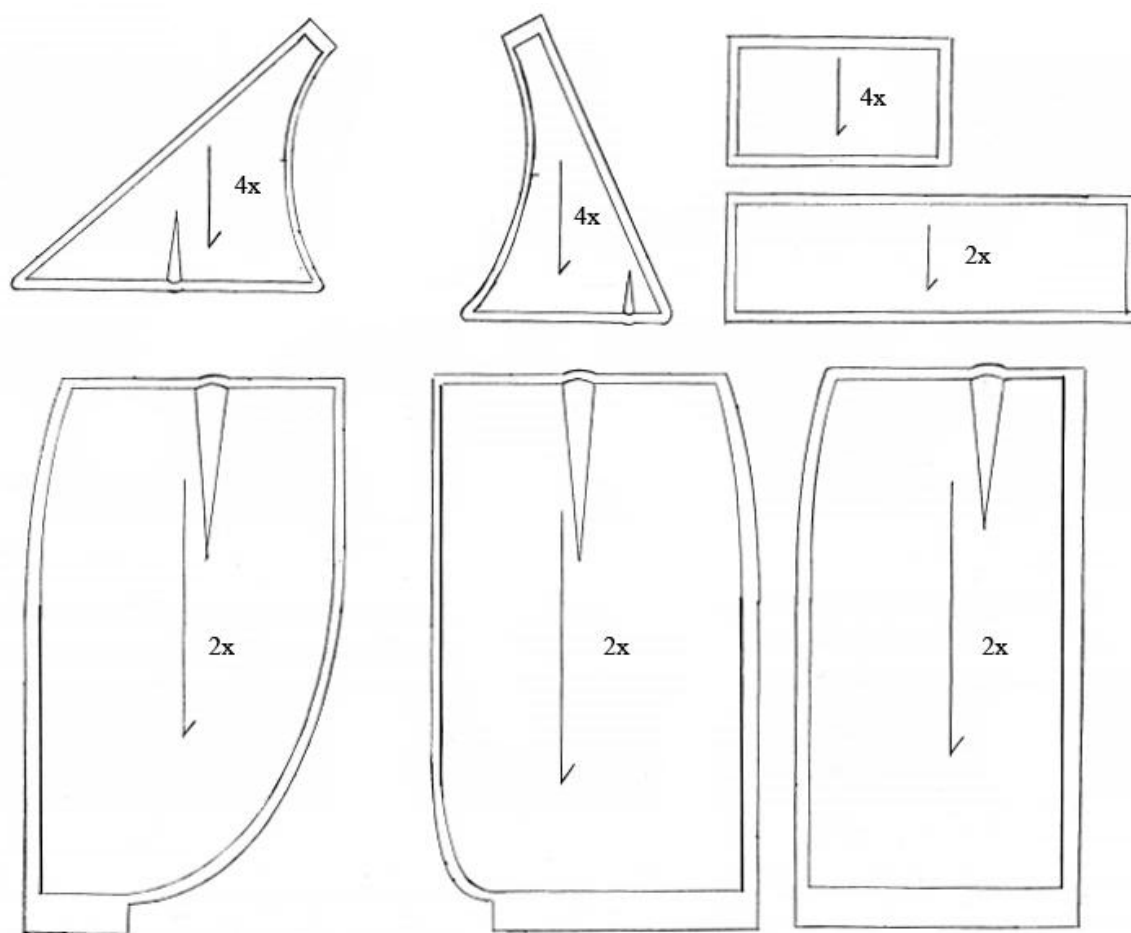
Slika 32. Prikaz modeliranja prednjeg rukava



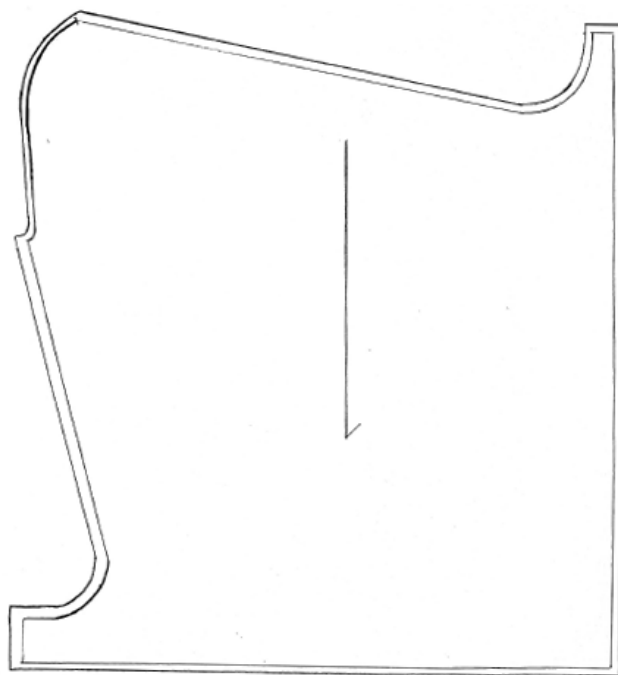
Slika 33. Prikaz modeliranja stražnjeg rukava

7.6 Krojni dijelovi

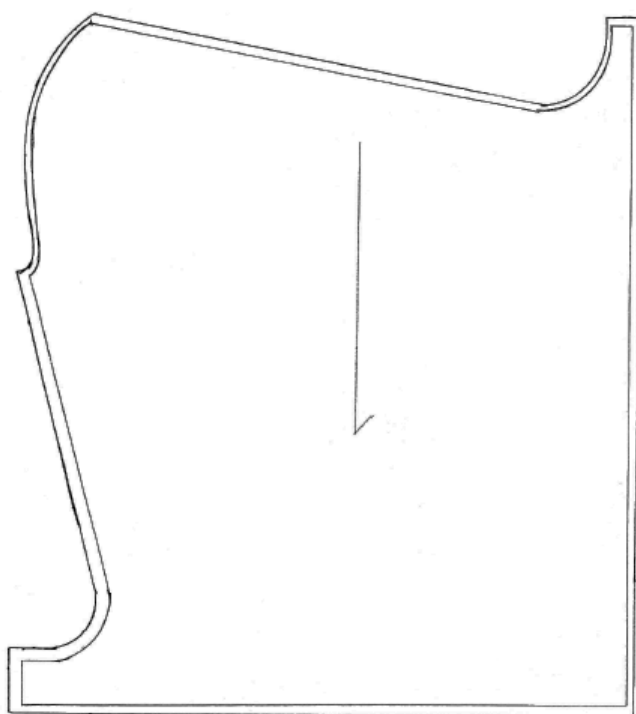
Kod prednjeg i stražnjeg dijela na orukavlju je dodano 0,7 cm, na ramenom šavu 1,5 cm, a na ostatku je dodan 1 cm šavnog dodatka. Oko pojasa se nalazi 1 cm šavnog dodatka. Oba prednja dijela imaju šavni dodatak od 1,5 cm na bočnom dijelu gdje se spajaju sa stražnjim dijelom, 4 cm je dodano na donji rub, a na ostatku je dodan 1 cm. Stražnji dio ima 1,5 cm šavnog dodatka na bočnom dijelu, 2 cm na stražnjoj sredini, 4 cm na donjem rubu i 1 cm na dijelu struka. Rukavi imaju šavne dodatke od 0,7 cm na orukavlju i 1 cm je dodan na ostatak rukava.



Slika 34. Prikaz krojnih dijelova haljine sa dodanim šavnim dodacima



Slika 35. Izmodelirani prednji rukav sa dodanim šavnim dodacima



Slika 36. Izmodelirani stražnji rukav sa dodanim šavnim dodacima

7.7 Prikaz odabranog modela haljine



Slika 37. Prikaz realizirane haljine; Model: Kristina Puškarić



Slika 38. Prikaz realizirane haljine; Model: Kristina Puškarić

8. ZAKLJUČAK

Iako se riječ kimono počinje upotrebljavati tek u 19. stoljeću, Japanci su još od 7. Stoljeća nosili odjevne predmete koji su bili svojevrsni prototip kimonu kakvog danas znamo. Veliki utjecaj na formiranje samog kimona u početku je imao i utjecaj kineskog odijevanja u tom vremenu. Nakon što su zatvorili vrata kineskom utjecaju u 10. stoljeću, Japanci počinju samostalno razvijati svoju odjeću. Prvi značajniji predmet bio je kosode. Taj kosode se dosta razlikovao od kimona kakvog danas poznajemo. Imao je puno manje rukave, nije bio dug do poda i u početku je bio rađen od jednostavne bijele svilene tkanine. Kasnije se razvijaju tehnike bojenja i ručnog oslikavanja zbog kojih kosode postaje glavni predmet preko kojeg ljudi iskazuju svoju moć, bogatstvo i status. U Meiji razdoblju kosode poprima današnji izgled i po prvi put se počinje nazivati kimonom. Sve se to dogodilo zbog prodora zapadnjačke kulture i načina odijevanja koji je bio potpuno drugačiji i funkcionalniji. Japanci su imali potrebu identificirati odjeću koju nose kao narodnu i u upotrebu uvode riječ kimono. No kako je zapadnjačka odjeća puno udobnija muškarcima je vrlo brzo preuzimaju kao svoju svakodnevnu odjeću dok tradicionalni kimono nose tek za vrijeme ceremonija. Žene su nastavile nositi kimono kako bi održale tradiciju no nakon I. i II. Svjetskog rata i one počinju preuzimati zapadnjačku odjeću te kimono prestaje biti osnovni odjevni predmet. Gejše su bile jedine koje su svakodnevno nosile kimono i nakon ratova. Iako se kimono sve manje nosi jer je preglomazan za današnji način života on je i dalje jedan od najznačajnijih nositelja japanske kulture. Kimono je inspiracija mnogim dizajnerima diljem svijeta koji ga spajaju sa raznim modnim trendovima. Kolekcija skica je svojevrsna rekompozicija kimona na način da su tradicionalni elementi kimona iskorišteni na suvremen način.

9. LITERATURA

1. Dalby, Lisa Crihfield; Kimono: Fashioning culture; University of Washington Press, 1993.
2. Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion Vol. 6 East Asia; Oxford University Press, 2010.
3. Steele, Valerie; Encyclopedia of Clothing and Fashion; Thomson Gale, 2005.
4. Ujević, Darko, Rogale, Dubravko, Hrastinski, Marijan; tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće; Zrinski d.d. 2010.

INTERNET IZVORI:

5. Histroy Undressed <http://www.historyundressed.com> (4.-5.7.2017.)
6. Victoria and Albert Museum <http://www.vam.ac.uk> (24.- 25.8.2017.)

Slika 1- <https://kodabar.blogspot.de> (23.8.2017.)

Slika 2- <https://www.pinterest.com/> (23.8.2017.)

Slika 3- <http://www.hakamas.com> (23.8.2017.)

Slika 4- <https://www.pinterest.com> (25.8.2017.)

Slika 5-<http://www.vam.ac.uk> (25.8.2017.)

Slika 6. <http://tweez.net> (25.8.2017.)

Slika 7- <https://tokyogirlsupdate.com> (25.8.2017.)

Slika 8 -<http://www.newfashionsociety.com> (27.8.2017.)

Slika 9-<http://www.ishiroo.com> (27.8.2017.)

Slika 10 - <https://www.pinterest.com> (27.8. 2017.)

Slika 11 -<http://hayashi-okiya.blogspot.de> (30.8.2017.)

Slika 12 - <https://www.pinterest.com> (30.8.2017.)

Slika 13 -<https://www.japan-zone.com> (30.8. 2017.)

Slika 14 <http://azjawmoichoczach.manifo.com> (30.8.2017.)

Slika 15 <https://www.pinterest.com> (30.8. 2017.)